

LÉPCSŐ

CISZTERCI SZENT IMRE PLÉBÁNIA

 Oljanok vagyunk, mint a gyer-
 mekek, tanítókra van szükségünk,
 akik példaképekkel mennek elénk és
 irányítanak; és Isten erre a módot
 is adott, angyalaira bízva, hogy

 okítsanak és vezessenek bennünket.

E számunk borítóját Aknay János festőművész képei díszítik

Szent Imre herceget lelkes és szentéletű emberek közössége vette körül. Még születése előtt járt Esztergomban Szent Adalbert, a vértanú püspök, Közép-Európa népeinek nagy apostola, akinek szerzetes-társai, barátai közül többen is Magyarországon maradtak, és kivették részüket az itteni keresztény élet megszervezésében. De szent lett Imre herceg édesapja, István király is, a hívő, bölcs, mérsékelt, energikus, népét ismerő és szerető, a környező világgal józanul számot vető, de mindvégig keresztény és idealista uralkodó. A boldogok között tiszteljük Szent Imre

gyermek és az unokák jelentik az igaz ember jutalmát. De az életben sok példát látunk ennek az ellenkezőjére, amikor kiváló és becsületes embereket szerencsétlenség, szenvedés, szegénység, korai halál sújt. Ezzel a nagy kérdéssel foglalkozik Jób könyve is. A Bölcsesség könyvének most idézett szakaszában azonban nemcsak a lelki tisztaságban töltött fiatalság mulhatatlan értékére utal a szent szerző. Nemcsak azzal magyarázza a fiatalon meghalt, igaz ember halálát, hogy az Isten kimentette őt a bűnös világból, hanem azt is hozzáfűzi: *nem értik, mit rendelt felőle az Úr, és*

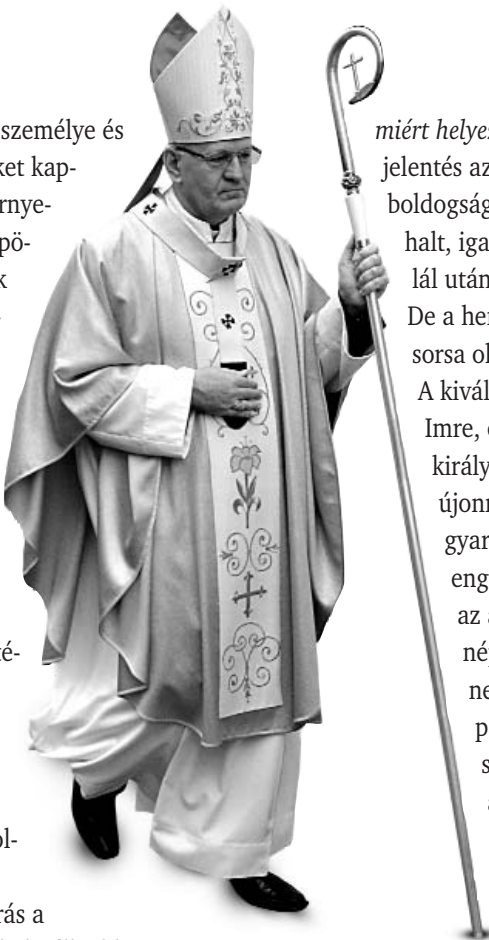
A herceg öröksége

RENDBEN LÁTNI MAGUNK KÖRÜL A MINDENSÉGET

Az írás szerzője teológus, kánonjogász, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja. 1998 és 2003 között a Pázmány Péter Katolikus Egyetem rektora. 2002-től az Esztergom-Budapesti főegyházmege érseke. 2003-tól Magyarország prímása, majd 2003. szeptember 28-án vált a pápaválasztó bíborosi testület tagjává. 2005-től a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia és az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsának elnöke.

édesanyját, Bajor Gizellát is, akinek személye és hite, hitvesi és anyai szeretete népeket kapcsolott össze. Ott látjuk Szent Imre környezetében nevelőjét, Szent Gellért püspököt is, aki társaival együtt ugyancsak vezető egyénisége volt a kereszténység és a nyugati kultúra terjesztésének. És ő is, igen, ő is, mint az akkori püspökök közül nem kevesen, vértanúhalállal fejezte be földi életét. Ugyanakkor a mai kutatók is tisztelettel állnak meg Szent Gellért fennmaradt műveinek magas színvonala és kiválósága előtt.

Szent Imre herceg életében és tiszteletében az a megrendítő, hogy ez az ígéretes és az egész magyar nép számára olyan fontos fiatalember nagyon korán, váratlanul hunyt el. Szent Imre ünnepének ószövetségi olvasmányában a *Bölcsesség könyvéből* szerepel egy részlet. Ebben a Szentírás a fiatalon meghalt igaz ember sorsáról elmélkedik: *Az igaz ember akkor is elnyeri a teljes boldogságot, ha fiatalon ragadja el a halál. Az emberi élet értékét ugyanis nem a hosszú öregkor adja meg, és nem az évek számával mérik érdemét.* Nagy kérdés volt ez a régi ember számára, hiszen sokan úgy gondolták, hogy az igaz élet jutalma még ezen a földön beteljesedik. A szerencse, a jólét, a tisztességgel szerzett gazdagság, a jó egészségben megélt, hosszú öregkor, a szép család, a

miért helyezte őt az Úr biztonságba. Ez a ki-jelentés azonban már a túlvilági életre és boldogságra vonatkozik. A fiatalon meghalt, igaz ember sorsa ablakot nyit a halál utáni élet igazságára.

De a herceg esetében nemcsak egyéni sorsa okozhat problémát a számunkra. A kiváló, keresztény neveltetést kapott Imre, élete vége felé már Szent István király egyetlen életben maradt fia, az újonnan keresztény hitre tért magyarság reményét is hordozta. Miért engedte meg a Gondviselés, hogy az a Szent István, aki a magyar nép azonosságának és történetének értékeit egyesítette az európai népek kultúrájával és a szomszédokhoz fűződő barátsággal, aki határozott, kiegyensúlyozott, népét szerető és keresztény hitre vezető uralkodó volt, utód nélkül haljon meg, és építő uralkodása a

bizonytalanságnak, a rend felbomlásának és a polgárháborúknak adja át a helyét? Ha a történelmet pusztán evilági szemmel nézzük, talán nem találjuk a választ erre a kérdésre. De ha megtanuljuk Szent István-tól az isteni Gondviselés iránti bizalmat, azt a bizalmat, amellyel a hagyomány szerint országát a Szűzanyának ajánlotta, akkor az ilyen váratlan történelmi fordulatok is új fényben jelennek meg. A népek törté-

Johann I. Cimbal: Szt. István gyermekével, Imre herceggel, 1768. Székesfehérvár, székesegyház

Ismeretlen festő: A herceg és Boldog Mór, 1851 k., Székesfehérvár, székesegyház

nete és a keresztény közösségek sorsa része az emberiség és az egyház történelmének. Istennek váratlan, kiúttalannak tűnő helyzetekben is gondja van egyházára és az emberiségre.

Szent Imre öröksége ma is aktuális. Ha azonban mostani tizenéves és huszonéves nemzedékünknek szeretnénk a szemébe mondani ezt az időszersűséget, nem könnyű a dolgunk. Az egyházi és tudományos képzés, a jó iskoláztatás előnyeit sokan megértik és elfogadják, bár ez is egy fajta fegyelmet és személyes harmóniát kíván, amit nem mindig könnyű kialakítani magunkban. Azt is sokan megértik, hogy Szent Imre életében hirtelen változás állott be. Ha nem ő volt a király egyetlen fia, akkor talán bátyjának halála után vált az egyházi pályára szánt ifjabb testvér trónörökössé. Hogy szívvel-lélekkel elfogadta új feladatát, új szerepét, az feltehető, ha meggondoljuk, hogy a történelmi emlékek szerint hadvezérként is szerepelt. Természetesen annak mérlegelésében, hogy ez részéről mennyiben volt személyes teljesítmény, fontos lenne tudnunk, hogy hány éves volt ebben az időpontban. Születésének idejét azonban teljes biztonsággal nem tudjuk meghatározni. Szorosabban kötődik viszont Szent Imre alakjához a tisztaság eszménye. Ezért is nevezzük őt a magyar ifjúság védőszentjének. Ám tisztaságában nem csupán valamilyen aszkétikus teljesítményt kell látnunk. A keresztény értelemben vett, az erkölcsi értéknek számító tisztaság mindig a hit tanúbizonysága. Akár a hűségben és szeretetben megélt házasság, akár az Isten országáért vállalt önmegtartóztatás, akár a házasságra készülő fiatalok életállapota legyen is a

tisztaság formája, mindenképpen annak kifejezése, hogy a földi életet nem tekintjük végső és egyetlen valósnak. Ha viszont ez így van, akkor Isten léte és a feltámadt Krisztus minket is üdvösségre hívó szeretete egész életünknek új értelmet ad. Rendet teremt dolgaink között: értéket, méltóságot, célt ad a tanulásnak, a munkának, a pihenésnek, a szórakozásnak, a házasságnak és a gyerekek nevelésének, a nehézségek és szenvedések elviselésének, a környezetünkkel, közösségünkkel, népünkkel, embertársainkkal kialakított kapcsolatoknak is.

Szent István király fiához, Imre herceghez intézett *Intelmeit* Isten akaratára való utalással kezd, beleállítja az embert a kozmoszba, majd az első fejezetben a katolikus hit megőrzéséről beszél. És ez az, ami Imre herceg alakjában a legidőszersűbb: rendben látni magunk körül a mindenséget, keresztény hitünk alapján megtalálni helyünket a világban, és Krisztus tanításához szabni az életünket. Bármennyire széttöredezett is a kultúra napjainkban, az emberiség nem mondhat le arról, hogy keresse a helyét a világmindenségben, az egyén nem mondhat le arról, hogy megtalálja saját életének értelmét és értékét. Ebben pedig a keresztény hitre és reményre ma talán nagyobb szükségünk van, mint valaha. Ezért kérjük Szent Imre herceg pártfogását, hogy Krisztus világosságában mi is megtaláljuk a kivezető utat életünk és közösségünk minden nehézségből és veszedelméből. Ámen!

Erdő Péter

bíboros, prímás, érsek

Richárd testvér, kezdjük némi környezettanulmányal, hogy az önarckép hátterét is láthassuk.

Nagycsaládból származom, melyben hatan vagyunk testvérek. Kamaszkorom annyiból különleges, hogy mérnök édesapám munkája révén több évet éltünk Algériában; ez ki- és betekintést kínált egy másik kultúrába és a francia nyelv ismeretét. Az alsó, majd a felső Krisztinaváros szőtte a barátságok, közösségek hálóját, amelynek sajátos helyszíne lett a templomi kórus. A zene más együttesekhez is eljuttatott, de végül az orvosi hivatást láttam legszívesebben magam előtt. A '90-es évek elején kellett döntenem, hogy általános orvosként milyen szakirányt választok. Örömmel indultam volna vidékre, de nem találtam hamar fogadó-készségre, kivéve Tatabányát, ahol a természetesen rám mosolyogtak. Előzetes elképzeléseimmel ellentétben úgy tűnt, hogy nem csak szemüveget kell felírnom, hanem izgalmas műszerek közelébe, színes világba kerülök, ahol finom kéz szükséges. Megtetszett.

Orvos-misszionárius az afrikai Kongóban. Többek között a nagycsaládról, a tisztánlátásról, a ciszterci erővonalokról, az iszlámról és a fufuról beszélgetett vele Csányi Tamás karnagy.

Megérkezvén a jelenbe, szolgálatod két pilléren nyugszik: ezek a hit és a gyógyítás. Külön-külön is elegendők arra, hogy misszióra indítsanak. Mit gondolsz, bármelyik pillér önállóan is kihívott volna a fekete kontinensre, vagy az orvosnak segített a magasabb dimenzió, ahonnan messzebbre lehet látni?

Hm. Nehezen tudom ezt kettévágni. Láttam a hazai szemesztet egy metszetét, s ehhez képest az ordító különbséget Afrikában, ennek nyomán egyértelműen arra gondoltam, hogy a valódi szolgálat hívása nem kétséges. De a nyilvánvaló szakmai rész bizonyára csak az okozat, az ok azonban mélyebbről fakad.

Közösséged a Nyolc Boldogság szervezete, felépítése talán nem kézenfekvő minden olvasó számára; szólj erről néhány szót.

Különös közeg ez, melynek hivatalos elismerése Róma által most van folyamatban. Házainkban nővérek, testvérek és családok, tehát laikusok is élnek, külön intézményekben, a karizmatikus megújulás '70-es éve-

Megható volt látni, amikor ránézett

B E S Z É L G E T É S D R . H A R D I R I C H Á R D T E S T V É R R E L

Vagyis rövid mintavétel után középtávú terveid lehetnek...

Igen, de a szakmai tisztánlátás mellett igen vágyódtam lelki rokonokra, közösségre, bár ennek formáját még bizonytalanul éreztem. A közelben lakó nővérem vitt el a környék csendjében meginduló, francia gyökerű *Nyolc Boldogság* katolikus közösségbe, amely befogadott s befogadtam, olyannyira, hogy felvételemet kértem...

Milyen dátumot írunk ekkor?

1993-94 környékén járunk. S miután a közösség egyik feladata, hogy kórházat működtet az afrikai Zaire-ban e tény belesimult a tenyerembe, hiszen találkozhatott benne a lélek és a hivatás. Természetesnek tűnt, hogy utam az egykori Belga-Kongóba, jelen időben a Kongói Demokratikus Köztársaságba vezet. Így néhány hónap belső felkészítés és felkészülés után megkaptam a felszállási engedélyt.

Még annyit tegyünk az életrajz mellé, hogy édesanyád napi miselátogató a Szent Imrében, Títusz testvéred bencés szerzetes Pannonhalmán, Ferenc testvéred a Taizé-i közösség által működtetett zárandokhely gazdasági vezetője. Ebből érezhető, hogy a spiritualitás mélyen családbarát nálatok...

Sőt, édesapám ciszter diák volt, baráti köre is innen eredt, így az erővonalak kézreállók és világosak.

inek lendületében alakult, a katolikus egyház által követett és ellenőrzött folyamatban. Én a laikusok közé tartozom, mint *názáreti* elkötelezettségű, ami szüzeségi fogadalmat, napi imarendet és misehallgatást jelent, de ezeken túl a munkámat elegendő szabadsággal tudom végezni abban a fraternitásban, amelybe most ketten tartozunk.

Ez tehát a testvér kötelezettsége. Kérlek, szólj a szemorvos napi rutinjáról is.

Szemészeti centrumunk egy olyan területet igyekszik elérni, amely két Magyarországnyi kiterjedésű, kb. 190.000 négyzetkilométer, név szerint Kelet-Kasa i megye, fővárosa Mbuji Mayi, lakossága 8 millió lélek. Ezt látja el 2, azaz két szemorvos és rajtuk kívül 2-3 általános orvos. Állami struktúra szinte nincs, a szakellátás égetően hiányos; az egész megyét például egy fogász kezeli. Ez meghatározza, hogy milyenek a napjaim. Szemüveget, gyógyszeres kezelést és műtétet is tudunk biztosítani – beosztással.

Beszélgetésünk előtt néhány nappal érkezted vissza Brüsszelből, amely utazás kapcsolódik ahhoz, hogy Mbuji Mayi-ban lencsék, műszerek, eszközök, gyógyszerek állnak rendelkezésedre. Hogyan is?

Alapítványunkon keresztül igyekszünk adományokat gyűjteni, a felajánlások természetesen tárgyi eszközök is lehetnek, például 15 évig rengeteg használt szem-

üveget gyűjtöttünk itthonról. Most már tudunk csi-szolni, helyben szemüveget készíteni. A műszerpark sajátos történet, mivel új eszközt megfizetni szinte lehetetlen. Egy szürke hályog operációra alkalmas berendezés kb. 90.000 Euró. Szóba sem kerül. Az a szerencsénk, hogy ezen eszközök gyorsan avulnak, 3-4 év után az áresés jelentős, így – főképp belga közvetítéssel – tudunk viszonylag jó eredménnyel műteni. Az ígéretes helyzet eredője, hogy Kinshasából, tehát kb. 1500 kilométerről is jönnek hozzám módosabb bete-

Ilyen jellemző vonásokat említenél e két színű világ között?

Hm. Különbségek a célokban érzékelhetők. Hogy eredményeket mutassanak fel, hogy többet tegyenek, mint ami éppen elég – ez számukra nem prioritás. Ezen túllépni, olyan erőfeszítés, amit nem vállalnak. Mindig mindent s mindenkit húzni kell, mindig te mérsz elől és ők mindig mögötted. Nem lustaságként jelölném ezt, hanem a motiváció hiányaként. Bár álmodoznak egy másik nagyságrendről, de a motor mégsem indul

gek, illetve én járok Lubumbashiba gyerekeket operálni; ez nehezebb, speciális feladat s fontos a műszerezettség színvonala.

Beszédes az a statisztika, amelyet magadénak tudhatsz. A felsorolt helyszínek, és a rendszeresen az öserdőben végzett misszióid alkalmával évente hány szeméppárral nézel szembe?

Rendelési számom 16-18.000. Ennyiszer látok ellátásra szoruló szemet. A műtétek száma pedig 2000 körül lehet, amelyek háromnegyed része szürke hályog. Sajnos az a törekvésem, hogy helyi, tehát afrikai embereket képezek ki, nem túl sikeres. A tanulási folyamat után a növendékek elmennek az ország gazdagabb vidékeire. Az én állomáshelyem Kongó közepén, elhagyott, szegény régió. Mindenki elvágyik a gazdagabb délre illetve a főváros Kinsasza, mint a mágnes, vonz.

Neked órád van, nekünk pedig időnk – mondja az afrikai. Egy fekete és egy fehér ember kézfogásakor két, egészen más hit és gondolatvilág találkozik egymással. Az orvos-beteg viszony nyilván még sarkosabb, hiszen Te gyakran a varázslót helyettesíted vagy írod felül. Mi-

be – marad a sárból tapasztott kis kunyhó... Ez gyakori harcunk, amihez elegendő türelem kell, sok magyarázat. A sodrás lassú.

Mélyebbre nyúlnék. Meglátásod szerint mi lenne az, amin alapvetően kéne változtatni ahhoz, hogy az afrikai kontinens elinduljon az emelkedőn? Innen úgy látszik, hogy a fejlett világ közönye csak egy elhanyagolható részlet, a valódi fekvőrendő Afrikán belül keresendő. A szemhatár ott ér véget.

Az első s szilárd válasz: evangélikáció. A lelkiismeretesség égető szüksége. Úgy érzem, mindenki a saját érdekeit nézi...

De ez a fehér civilizációban sincs másképp...

Igen, de mégis ez az ország mozdulatlanságának alapvető oka. A pénzforrások eltűnnek, a megosztás hiányzik, és mindennek nincs jogi következménye...

Valamint teher lehet a közös spirituális nevező hiánya, a törzsi ellentét tehetetlensége...

Igen, a családi és csoport-összetartozás merevsége szintén visszatart. Ebben nem látok reményt, hiszen kívülről milyen modellt lehetne ezzel szembeállítani? Kon-

góban szinte mindenki keresztény – a felszínen, de egy egyéni vagy családi válság során ez a máz törlődik, és átveszi helyét a varázslás valamint – sajnos – az éles penge. Ráadásul rettenetes erővel törtet az iszlám, szaporán épülnek a mecsetek, imaházak, láthatatlan forrásból táplálkozva duzzadnak, s az imám szava érezhetően termékeny talajba hull. És a gyenge gyökerű keresztény átlovagol, mert az afrikai lélek folyamatos kereső. A keresztények térvesztése látványos, sajnos ebben jelentős szerepet visz az emberi gyengeség, mert a helyi, bennszülött egyházi előjárók a státuszt, a könnyű ebédet és a kényelmes széket ke-

Beszélgetésünk vége felé haladva, mit ajánlanál a kedves szentimrevárosi Olvasónak vacsorára, ha kifejezetten afrikai fogást tehetnél a tányérjára? Talán a pirított hangya titkairól most lebeszélnelek.

Nem bánom. Amit mindenki, minden nap eszik, az a *fu-fu*, amely darált kukorica és manióka keveréke, amelyet összefőzve a puliszkához hasonlítanék. Ebből kézzel kis gombócot gyúrnak s – egy szinte szertartásos kézmosás után – kézzel mártásba mártogatják. Mivel nincs áram és jégszekrény, így sok a szárított, füstölt éték, valamint hal, baromfi, esetleg kecske. Mindezt pálmaolajban fürdetik.

resik. Hatalmas a nyomás rajtuk, hogy családot alapítsanak s ezt meg is teszik, mert egy meddő ember a helyi értékrend szerint nem számít férfinak. Ezen kívül, a jellemzően amerikai szekták helyfoglalása is jelentős. Mindez a kereszténység felől nézve hitelvesztés, leépülés, megfogyatkozás.

Egy-egy rövid hazatérés Budapestre bizonyára viszonyítási pont, szerény számvetés, amikor Te is a saját szemedbe nézel: hol tartasz, jó helyen vagy-e, mit gondolsz a középtávú jövőről. Mennyire s mihez látsz erőt magadban, abban, hogy a „szemesnek” áll a világ ennyi esztendő után? Nyitsz-e új, eddig zárt ablakot?

A család egyrészt erőt ad – nem csak lelki, hanem testi erőt. Kint nincs módom sportolni s az étkezési kultúra is egyszerűbb. De mindig úgy megyek vissza, hogy tudom, amit csinálok, ami beindult, arra igen nagy az ínség. Azt is világosan látom, hogy a helyi, afrikai utánpótlás égetően hiányzik, ez nagyobb nyomatókot kíván részemről, mégpedig olyan, családosi hivatást találni, amely talán emiatt helyben is marad majd. Ezen kívül belevágtunk egy szemészeti kiskórház tervezésébe és álmodunk az építkezéstről...

Bizonyára jelentős azon történetek száma, amelyek részese lettél a hosszú évek alatt. Zárásként megosztanál egyet e sokaságból?

Egy német alapítású, név szerint az „Agnus Dei” közösségbe szoktam misszióba járni. Ez kis pigmeus település az őserdőben, a semmi közepén. Nagyjából száz bennszülött él ott, ahova évente – júniusban, a száraz évszak közepén – egy kisrepülő visz el, s a „rendelés” három hétig tart. Az egyik alkalommal a vendéglátók jelezték, hogy az első betegem már egy éve vár rám. Érdeklődésemre elmondták, hogy a bácsika 600 kilométert vándorolt gyalog, teljesen vakon, fia és lánya kíséretében, és tavalyi elmenetelem után két héttel érkeztek meg. Mikor megtudta, hogy a doktor már távozott, ott maradt a faluban s azóta számolja a napokat. A kisöreg mindkét szemét szinte reménytelen sűrű hályog fedte, az egyiket már nem lehetett, de a másikat meg tudtam operálni. Megható volt látni, amikor ránézett két gyermekére.

Az evangelizálás „nehézségeiről”

Bementem a boltba. Csak azt tettem, amit Jézus tőlem vár. És az eladók kivirágoztak!

DENCSIK LÁSZLÓ

Acímben említett *digitális bennszülött* kifejezés azon tinédzserekre értendő, akik már a mobiltelefon és a táblagép világába születtek. Számukra ezen eszközök elemi ismerete természetes. De hogyan boldogulnak a többi készséggel?

A tapasztalat szerint a gépidő mértékében a legtöbb gyermek a saját belátása szerint dönt. Ez – különösen tanítási szünetben – bizony időt vesz el más, alapvető fontosságú tevékenységektől. Ilyenek például az örömszerző mozgás és az *olvasás*. Sokat hallunk erről, de egyáltalán nem egyértelmű, hogy mi a tét.

Olvasás és felolvasás közben tartani kell az időrendi sorrendet, kezelni az egymás után jövő lépéseket, amelyek szigorú összefüggésekben követik egymást. Ezen összefüggéseket felfogva, *saját* gondolatokat s képeket kell alkotni, a következményeket, az ok-okozati összefüggések pontos leképezését pedig a nyelvi megfogalmazás adja. A betűk szeretete nem csupán feladat vagy – remélem – sokaknak szórakozás, hanem az idegrendszer olyan összetett munkája, amit csak kis-korban lehet a legjobban és legkönnyebben, készségszinten elsajátítani.

Digitális bennszülöttek

OLVASÁSI NEHÉZSÉGEK

A digitális korban az írásbeliség háttérbe szorult, mert sokkal inkább a látási és a hallási észlelésen keresztül kapjuk meg az adott információt. A kisiskolás a legtöbb adathoz képek által, gyors és egyszerű úton jut hozzá. Mivel minden könnyen elérhető, *megjegyzésükre* szinte egyáltalán nincs szükség, így az emlékezőképesség soha nem látott sebességgel romlik. Az anyag olyan tempóban – és ezért *megemésztetlenül* – érkezik, hogy ebből a rendetlen halmazból nem válhat tudás. Az idegrendszert bombázó, gazdag ingertömeg feldolgozásához az agy alkalmazkodni igyekszik. Szemünk szánk eláll egy-egy kisiskolás felnőttet meghaladó tájékozódási képességén, ha mindezt a billentyűkön kell bizonyítani. De nemcsak tartalékolni képes több impulzust, hanem igénye is lesz erre. Ez, és ez lesz az oktatás erős kihívása: az ingertengert az iskola nem győzi adagolni, ezért számos tanuló csak rövid ideig képes azonos feladatot végezni, majd azonnali megerősítést, és újabb, ismét rövid ideig tartó, színes, izgalmas feladványt kér. Mindez a megváltozott környezet a kognitív képességek fejlődésben jelentkezik hátrányként. Hiba azt hinni, hogy a gyermek a világháló látogatva elemző olvasást végez; a felnőtt által alkalmazott „pásztázó” technikától ő még távol áll. A keresés ezen módjára csak akkor lesz képes, ha sem az olvasás, sem a megértés nem okoz gondot számára. A vizuális élmények ilyen mennyisége – mozgóképek, képek, videók formájában – már meghatározóan gyaníthatja a képzetalkotás erejét. A rajz- és játékfilmek egyidejűleg, a hallás és a látás útján közvetítik az ingereket, nem lépésről-lépésre. A szókincs mozgósítására töredékesen van szükség.

Ezzel szemben mit tud hozzátenni az olvasás és felolvasás a gondolkodás fejlődéséhez?

Végül nézzük a *képzetalkotást*: ez az olvasás lényege.

Nyelvi elemekből kell összerakni egy saját képet, képzetet, amelyhez rendszeres olvasásra illetve felolvasásra van szükség. Ha a képzetalkotási képesség nem alakul ki gyermekkorban, akkor a *felnőtt sem lesz értő olvasó*. A szavakat, mondatokat megtanulja követni, de a szöveg megértésében nehézségek elé néz. Aki kész képeken nevelkedett, *saját képeket* nehezen fog létrehozni. Elszakadva a mese és kaland világtól, jó tudni, hogy a szakmai, elvont szövegek értése is ebből a képességből táplálkozik.

Az idegrendszer – nyelvi fejlődés szempontjából – nyolctíz éves korig a legrugalmasabb és legterhelhetőbb. Ezt az időt elpazarolni vétek – *behozhatatlan* előnyhöz juthat felnőtt korban, akit gyermekkorban muzsikára, mozgásra és az írott szöveg szeretetére tudtak mozgósítani.

Látványosan a számítógép térnyerése ellen szólok, pedig csak az időzítésen érdemes elgondolkodnunk. Ezek az eszközök világunk nélkülözhetetlen részei, kulcsfontosságú azonban, hogy mikor és mennyi időt áldozunk a kamasz évek digitális szórakozására. Aki fiatal korában elegendő időt töltött mozgással, zenetanulással, szellemi elfoglaltsággal, annak felnőttként bizonyosan igénye lesz, hogy magasabb szintű tevékenységre alkalmazza a kor kínálta informatikai rendszereket.

Addig pedig a meghitt esték meseolvasásának emlékét, és a kalandos történetek elképzelt, eleven világát érdemes újra és újra „lájkolni”.

Légar Erzsébet

Cikkünk írója 1987-ben kapott tanítói diplomát. Egy évtizede foglalkozik a diszgráfia, diszlexia és a tanulási nehézségek területével, mint magántanár. Három leány édesanyja, családjával a Szentimrévárosban él, hosszú ideje tartozik templomunk közösségéhez. Gondolatait dr. Gyarmathy Éva *A diszlexia a digitális korszakban* című kötete nyomán fogalmazta meg.

Hetek óta látható a templom bejárata fölött egy kifeszített moli-
nó a Szentírás üzenetével: **A háromágú kötél egyhamar nem szakad el – Szent Imrész Családok éve. A nyári családos tábor mottója ennek az évnek a gondolata. Nagyon örülök, hogy a mi Szent Imrész családi évünk egybeesik a világegyház történéseivel. Rómában most ért véget a családról szóló szinódus. A Szentatya ennek utolsó munkanapján, október 18-án beszédet intézett a szinódusi atyákhoz és a szinódus minden más résztvevőjéhez. Az alábbiakban közöljük e gondolatokat.**

Eminenciás, Excellenciás Urak, Testvéreim!

Elismeréssel és hálával telt szívvel szeretnék köszönetet mondani Veletek együtt az Úrnak, aki elkísért és vezetett bennünket az elmúlt napokban a Szentlélek világgosságával. Szívből köszönetet mondok Lorenzo Baldisseri bíborosnak, a szinódus főtitkárnak, Fabio Fabene titkárnak és velük együtt a főrelátornak, Erdő Péter bíborosnak, aki családi gyászának napjaiban is oly sokat dolgozott, valamint a rendkívüli közgyűlés titkárnak, Bruno Forténak, a három delegált elnöknek, a jegyzőknek, a konzultoroknak, a fordítóknak és minden névtelen segítőknek, mindazoknak, akik hűségesen dolgoztak a színpalak mögött, az egyház iránti teljes odaadással és megállás nélkül: nagyon szépen köszönöm! Ugyancsak köszönetet mondok mindnyájatoknak, kedves szinódusi atyák, testvéri küldöttek,

auditorok, az ülések vezetői, amiért tevékenyen és gyümölcsözően működtetek közre a munkában. Megemlékezem rólatok az imádságomban, és azt kérem az Úrtól, hogy juttassa nektek ezért kegyelmi adományainak bőségét!

Mondhatnám úgy is (a kollegialitás és a szinodalitás szellemében), hogy valóban átértük a „szinódus” tapasztalatát, a szolidáris együttműködést, a „közös úton haladást”. Lévén, hogy ez valóban „úton levés” volt, itt is voltak olyan pillanatok, amikor gyors iramban haladtunk, mintha le akartuk volna győzni az időt, és mihamarabb el akartuk volna érni a célt, és voltak pillanatai az elfáradásnak, amikor legszívesebben azt mondtuk volna: elég; megint máskor mintha lángolnánk a lelkesedéstől. Voltak olyan pillanatok, amelyek mélységes vigasztalást nyújtottak, amikor az igazi pásztorok tanúságtételét hallgattuk (vö. Jn 10 és CIC 375., 386., és 387. kánon), akik bölcsen hordozzák szívükben híveik örömeit és könnyeit. A vigasz, a kegyelem és a megerősödés pillanatai voltak, amikor a szinóduson részt vevő családok tanúságtételét hallgathattuk, akik megosztották velünk házasetük szépségét és örömeit. Olyan út ez, amelyen az erősebb kötelességének érzi segíteni a kevésbé erőset, a jobban hozzáértő igyekszik segíteni a többieknek, akár a viták révén is. Minthogy azonban utunk az emberek útja, a vigasztalás mellett adódtak pillanatai az elkésredésnek, a feszültségnek, a kísértéseknek, amelyek közül ki is emelhetünk néhányat:

- Az első az ellenséges megmerevedés kísértése, amikor be akarunk zárkózni az írásba (a betű), és nem akarjuk megengedni, hogy Isten, a meglepetések Istene (a Lélek) megleljen minket. A törvénybe, annak a bizonyosságba zárkózunk be, amit már ismerünk, és nem azéba, amit még meg kell tanulnunk és el kell érnünk. Jézus korától fogva ez a buzgó lelkek, az aggodalmaskodók, az óvatoskodók kísértése, napjainkban a „tradicionalistáké”, valamint az intellektualistáké is.
- A romboló jóságosság kísértése, amely egy csalfa irgalmasság nevében úgy köti be a sebeket, hogy nem tisztítja meg és nem látja el előbb azokat; az ilyen a tüneteket kezeli, és nem az okokat és a gyökereket. Ez a „jóságosak”, a féltősek és az úgynevezett „progresszisták és liberalisták” kísértése.
- A kövek kenyérré változtatásának kísértése, hogy véget vessünk egy hosszú, nehéz, fájdalmas böjtnek (vö. Lk 4,1–4). De ez magában hordja azt a kísértést is, hogy a kenyeret viszont kővé változtassuk, hogy megkövezzük vele a bűnösöket, a gyengéket és a betegeteket (vö. Jn 8,7), vagyis, hogy „elviselhetetlen terhekké” változtassuk azokat (Lk 10,27).
- A keresztről való leszállás kísértése, hogy a nép elégedett legyen – ahelyett, hogy ott maradva teljesítenénk az Atya akaratát; meghajolunk a világias szellemnek, ahelyett, hogy megtisztítanánk és az Isten Lelkéhez hajlítanánk azt.
- A „hitletétemény” figyelmen kívül hagyásának a kísértése, amikor azt hisszük, nem őrzői, hanem tulajdonosai, gazdái vagyunk – a

másik oldalon viszont ott van a valóság figyelmen kívül hagyásának kísértése, amikor hajszálpontos és kifinomult nyelvezettel mondunk sokat anélkül, hogy bármit is mondanánk! Azt hiszem, ezeket a szöfordulatokat hívták „bizantinizmusnak”...

Kedves testvérek, a kísértéseknek nem szabad sem megijeszteniük, sem megzavarniuk bennünket, nem vehetik el bátorságunkat, hiszen egy tanítvány sem nagyobb a mesterénél. Ha tehát Jézus is elszenvedte a kísértéseket (még Belzebubnak is nevezik őt – vö. Mt 12,24), a tanítványai sem várhatnak jobb bánásmódot. Személy szerint nagyon aggódtam és elkeseredtem volna, ha nem bukkantak volna fel ezek a kísértések, ezek az éles viták, a szellemeknek ez a mozgása, ahogy Szent Ignác hívta (Lelkigyakorlatok nr. 6), ha mindenki mindennel egyetértett volna hallgaton egy hamis és nyugodtságot színlelő béke kedvéért. Ezzel szemben örömmel és hálával láttam és hallgattam a beszédeket és felszólalásokat, amelyek telve voltak hittel, lelkipásztori buzgalommal, tudással, bölcsességgel, őszinteséggel, bátorsággal és parrésziával. És éreztem, hogy szemetek előtt az egyház, a családok java állt, valamint a „suprema lex”, azaz a „salus animarum” (vö. CIC 1752. kánon). És mindez úgy zajlott, amint ezt kimondtuk itt, az üléssteremben, hogy soha nem vontuk kétségbe a házasság szentségének alapvető igazságait: a felbonthatatlanságot, az egységet, a hűséget, az élet továbbadását, vagyis az életre való nyitottságot (vö. CIC 1055. és 1056. kánon, Gaudium et spes nr. 48).

És ez maga az egyház: az Úr szőlője, a termékeny édesanya, a gondos tanító, aki nem fél tőle, hogy feltűrve ruhája ujját olajat és bort öntsön az emberek sebeire (vö. Lk 10,25–37), amely nem egy üvegpalatából szemléli az emberiséget, hogy onnan megítélje és osztályozza az egyes személyeket. Ez az az egy, szent, katolikus anyaszentegyház, amelyet az Ő irtalmára rászoruló bűnösök alkotnak. Ez az az egyház, Krisztus igaz jegyese, aki igyekszik hű maradni vőlegényéhez és az Ő tanításához. Ez az az egyház, aki nem fél együtt enni és inni az utcanőkkel és a vámosokkal (vö. Lk 15). Az egyház, amely tágra tárja ajtaját a szükségét szenvedők és a bűnbánók, nem csupán az igazak és azok előtt, akik tökéletesnek tartják magukat! Ez az az egyház, amely nem szégyelli elesett testvérét, nem tesz úgy, mintha nem látná őt, hanem úgy érzi, ez rá is tartozik, és mintegy kötelessége felemelni, bátorítani őt, hogy folytassa az útját, és elkíséri a végső találkozás felé, ahol a Vőlegény várja őt a mennyei Jeruzsálemben.

Ez az egyház, a mi édesanyánk! És amikor az egyház, sokféle karizmáján keresztül közösségben nyilvánul meg, akkor nem tévedhet: ez a *sensus fidei* szépsége és ereje, az a természetfeletti hitérzék, amelyet a Szentlélektől kapunk ajándékképpen, hogy együtt mindannyian beléphessünk az evangélium szívébe, és megtanulhassuk követni Jézust az életünkben, s ezt nem lehet a zavar vagy valamiféle rossz közérzet okának tekinteni.

Sok kommentátor, vagy megszólaló ember azt képzelte, hogy most

egy veszekedő egyházat lát, ahol az egyik rész a másik ellen van, és kételkedtek még a Szentlélekben is, aki az egyház harmonikus egységének előmozdítója és biztosítója. A Szentlélekben, amely a történelem során mindig vezette ezt a hajót szolgáló által, akkor is, amikor a tenger ellenséges és háborgó volt, a szolgák pedig hűtlenek és bűnösök.

És ahogyan az elején bátorítottam mondani nektek, mindezt nyugalommal, belső békével kellett átélnünk, mivel a szinódus cum Petro és sub Petro zajlik, és a pápa jelenléte garancia mindenki számára.

Beszéljünk egy kicsit a pápáról, mégpedig a püspökökkel való viszonyában... Nos, a pápa feladata az, hogy garantálja az egyház egységét; hogy emlékeztesse a püspököket: elsődleges kötelességük a nyáj táplálása, ezt bízta rájuk az Úr, valamint az, hogy igyekezzenek befogadni (atyaian és irtalmasan, hamis félelmektől mentesen) az eltévedt bárányokat. És itt tévedtem. Befogadást mondtam: pedig el kell mennünk felkutatni őket.

Az a pápa feladata, hogy emlékeztessen mindenkit: a tekintély az egyházban szolgálatot jelent (vö. Mk 9,33–35), amint ezt világosan kifejtette XVI. Benedek pápa azokkal a szavakkal, amelyeket most fel is idézek: „Az egyház hivatása arra szól, hogy ezt a fajta tekintélyt gyakorolja, amely szolgálat, és ezt nem saját nevében, hanem Jézus Krisztus nevében teszi... az egyház pásztorai által táplálja ugyanis Krisztus a nyáját: Ő az, aki vezet, védelmezi, kiigazítja, mivel mélységesen szereti. Ám az Úr Jézus, aki lel-

künk legfőbb Pásztora, azt akarta, hogy az apostolok kollégiuma, napjainkban a püspökök, közösségben Péter utódjával, részt vegyenek ebben az Ő küldetésében, gondoskodva Isten népéről, nevelve őket a hitben, irányítva, lelkesítve és támogatva a keresztény közösséget. Ahogyan a Zsinat fogalmaz: *Eszért a papokra mint a hit nevelőire tartozik a Szentlélek segítségével arról gondoskodni – akár személyesen, akár mások útján – hogy az egyes hívek evangéliumi lelkülettel kövessék hivatásukat, jussanak el az őszinte és tevékeny szeretetre és arra a szabadságra, mellyel Krisztus szabadított meg minket* (Presbyterorum ordinis nr. 6)... és az Úr – folytatja Benedek pápa – rajtunk keresztül éri el a lelkeket, így tanítja, védelmezi, vezeti őket. Szent Ágoston ezt írja a Szent János evangéliumához írt kommentárjában: *Legyen tehát szeretetből fakadó feladatunk, hogy legellessük az Úr nyáját* (123,5). Ez Isten szolgálói magatartásának legfőbb normája: az olyan feltétlen szeretet, mint a Jó Pásztoré, amely tele van örömmel, nyitott mindenki felé, odafigyel a közel lévőkre és gondoskodik a távol lévőkéről (vö. Szent Ágoston, 340. beszéd, 46. beszéd, 15. pontja), figyelmes a gyengék, a kicsinyek, az egyszerűek, a bűnösök iránt, hogy megmutassa Isten végtelen irgalmát a remény biztató szavaival (vö. Uő, 95. levél, 1)” (XVI. Benedek, általános kihallgatás, 2010 május 26., szerda).

Az egyház tehát Krisztusé, az Ő jegyese, és minden püspöknek, egységben Péter utódával, az a feladata, hogy őrizze és szolgálja az egyházat, nem gazdjaként, hanem szolgáljaként. A pápa ezek

szerint nem a legfőbb úr, hanem inkább a legfőbb szolgálta – a „servus servorum Dei”, ő a biztosító, hogy az egyház engedelmeskedik Isten akaratának, Krisztus evangéliumának és az egyház hagyományának, és aszerint cselekszik, félretolva minden egyéni vélekedését, noha (magának Krisztusnak az akaratából) a pápa „minden hívő legfőbb pásztora és tanítója” (CIC 749. kánon), és megilleti „a hatalom, amely az egyházban legfőbb, teljes, közvetlen és egyetemes” (vö. CIC 331–334. kánonok).

Kedves testvérek, van még egy évünk, hogy a szellemek valódi megkülönböztetése révén kiérleljük a felmerült elképzeléseket, és kézzelfogható megoldásokat találjunk a számos nehézségre és rengeteg kihívásra, amelyekkel a családoknak szembe kell nézniük. Választ kell adnunk arra a számos elbátortalanító kérdésre, amely körülveszi és fojtogatja a családokat.

Egy évünk van rá, hogy dolgozzunk a Relatio Synodin, amely hű és világos összefoglalása mindannak, ami elhangzott és megvitatásra került ebben az ülésteremben és a nyelvi munkacsoportokban. Ezt a Lineamenta formájában fogjuk a püspöki konferenciák elé tární.

Az Úr legyen velünk, ő vezessen ezen az úton, nevének dicsőségére, a Boldogságos Szűz Mária és Szent József közbenjárására! És legyetek szívesek, ne feledkeztek el arról, hogy imádkoztatok!

(MAGYAR KURÍR)

A Krisztus előtti 2. évezred közepéről származnak, tehát hozzávetőlegesen 3500 évesek azok az egyiptomi papirusztekercsek, amelyek már részletesen leírják a zene hatását az emberi testre, külön hangsúlyt fektetve a termékenységet fokozó szerepére. Sokkal többen ismerik viszont a következő, három-

térő panasz szóba jöhet, ami gyötrelmet okoz, például migrén vagy epegörcs. E gyógyító eljárásban az igazi újdonság a zene kizárólagos használata; hiszen minél ősbibb kultúráról van szó, annál elválaszthatatlanabb bármilyen gyógyító tevékenység valamiféle vallási szertartástól, a vallási szertartás viszont a zenétől.

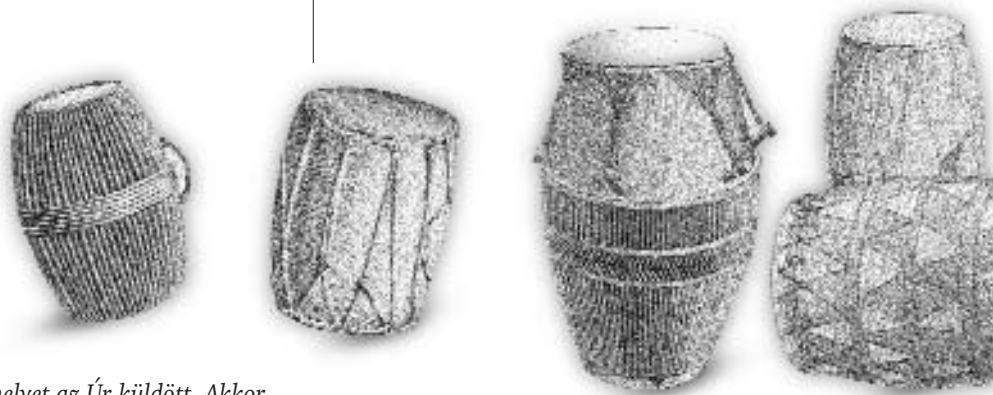
Zenével a zavarok ellen

ÖNKIFEJEZÉS, JÁTÉK, LÁRMAKELTÉS

Cikkünk szerzője 1948-ban született Budapesten. Az ELTE matematika szakán, majd a Zeneművészeti Főiskola zenetudomány szakán szerzett diplomát. Sokirányú érdeklődése magába foglalja a kottakiadást, a barokk zene előadását, a zenei újságírást és a fesztiválszervezést. 1996 óta a Magyar Haydn Társaság elnöke. 2006-ban kollégáival együtt létrehozta a Nemzetközi Eszterházi Opera-alapítványt (IOFE), amelynek célja a gemmisült operaház újjáépítése, és ott a 18. századi repertoár újjáélesztése és a korhű operajátás iskolájának létrehozása. Az utóbbi néhány évben az eszterházi operaházzal, illetve operajátással kapcsolatos korabeli dokumentumokat kutatja.

negyed évezreddel későbbi bibliai történetet, amely a zenével való sikeres gyógyítás konkrét esetét örökíti meg: „Saultól viszont eltávozott az Úr lelke, és rossz szellem kezdte gyötörni, amelyet az Úr küldött. Akkor ezt mondták a szolgálói Saulnak: látod, Istennek egy rossz szelleme gyötör téged. De a mi urunknak csak szólnia kell, és szolgálid készek keresni egy embert, aki ért a hárfapengetéshez.¹ És ha majd Istennek a rossz szelleme megszáll, akkor pengetni fogja a hárfát, és jobban leszél. Saul így felelt a szolgálóknak: keressetek hát egy olyan embert, aki jól tud hárfát pengetni, és hozzátok hozzám! Ekkor megszólalt az egyik legény, és ezt mondta: én láttam a betlehemi Isai egyik fiát, aki tud hárfát pengetni, derék férfi, harcra termett, okos beszédű, daliás ember, és vele van az Úr. Ezért követeket küldött Saul Isaihoz ezzel az üzenettel: küldd hozzám fiadat, Dávidot, aki a juhok mellett van... És valahányszor megszállta Saul Istennek az a rossz szelleme, fogta Dávid a hárfát, és pengette a kezével. Saul ilyenkor megkönnyebült, jobban lett, és a rossz szellem eltávozott tőle.”

A fenti ószövetségi versek (1Sámuel 16, 14-23) a zeneterápia első nevezetes irodalmi ábrázolását tartalmazzák: a Kr. e. 8–7. század tájáról származó szöveg hozzávetőleg az Íliással egyidős (magára a terápiára Dávid ifjúkorában, tehát Kr. e. 990 körül került sor). Saul betegségét depresszióként szokás értelmezni, bár a szentírás szövege, ha figyelmesebben elolvassuk, nem utal egyértelműen lelki problémára: bármilyen vissza-

Már a görögök is

Az ókori görög kultúrában Püthagorasz, Platón és Arisztotelész is foglalkozik a zene gyógyító – illetve általában a lélekre, sőt a társadalomra gyakorolt – hatásával. A hatalmas lépés, amelyet ezen a téren a görögök megtettek, a zeneterápia végleges elválasztása a mágiától. A különböző szerzők a zenei hatást vagy mechanisztikus elképzelésekkel, vagy a zenei affektusokkal, a zene érzelmetartalmával magyarázták. A mechanisztikus elmélet klasszikus képviselője, Püthagorasz szemléletében – aki a hagyomány szerint felfedezte, mindenesetre elsőként írta le a zenei hangközöknek megfelelő számarányokat – az emberi test mechanisztikus elvek szerint működő gép, amelynek hibáját bizonyos lelki arányok megbomlása okozza; ezek pedig megfelelő zenei arányokkal (hangköz, ritmus) kedvezően befolyásolhatók. Arisztotelész szerint viszont minden az affektusokon múlik. Így például könnyebb esetekben a beteget a megfelelő, harmonikus karakterű zenével meg kell nyugtatni, míg súlyosabb betegségben szenvedőkben a betegséget kiváltó lelkiállapotot eksztatikus zenével fokozni kell, hogy az, tetőpontját mielőbb elérve, katarzishoz (megtisztuláshoz, feloldáshoz) érkezen.

A középkorban Ibn Butlan, 11. századi arab orvos széles körben ismert értekezése terjesztette azt a gondolatot, amely szerint „a hangszerek és a húrok játéka segít az egészség megőrzésében és az elvesztett egészség visszanyerésében. A hangok a rossz kedély számára ugyanazt jelentik, amit az orvosság a beteg test számára.”

A híres 15. századi firenzei gondolkodó, Giovanni Pico di Mirandola pedig úgy állította fel a képletet, hogy „Az orvoslás meggyógyítja a lelket a testen keresztül, A zene viszont a testet a lelken keresztül.”

Az igazság az, hogy ehhez ma sem igen tudunk mit hozzatenni. Ez azonban egyáltalán nem jelenti azt, hogy a püthagoraszai szemlélet ne élt volna tovább. A 17. században például sokan úgy vélték, hogy az élet szellemére, a spiritusra közvetlenül hatnak a hangrezgések, és pedig – és ez a tulajdonképpeni újdonság – a rezonancia jelensége révén.

Határterület

A zeneterápia, jóllehet megtartotta erősen pragmatikus, „tapogatózó” jellegét, hatalmas karriert futott be a 20. században. „Nagykorúvá” vált, az orvosi világ gyakran fontos partnerének tekinti, alkalmazásával kapcsolatban szerteágazó kutatások folynak, és immár számos helyen lehet ebben a témában diplomát, tudományos fokozatot szerezni. Egységes zeneterápia-elméletről azonban ugyanúgy nem lehet beszélni, ahogy egységesen elfogadott filozófiai elmélet sem létezik. Ennek legfőbb oka a tárgy halmozott határterület-jellege. A zenén, zeneesztétikán és az orvostudományon kívül a zeneterápia közvetlenül érintkezik a pszichológiával és a pedagógiával is; utóbbtól – például a gyógypedagógia bizonyos területein – bajos is a különválás. Így azután nem csoda, ha zeneterápia helyett zeneterápiái iskolákkal találkozunk, amelyeknek eltérő megközelítésmódja az orvosi, zenei, pedagógusi, pszichológusi kiindulópontok különbözőségéből ered.

Trükkök a gyógyításban

Hasonlóan változatosak a módszer alkalmazási területei is. Az orvostudományok, a gyógypedagógia és a pszichológia köréből ide tartoznak a magatartászavarokkal küzdő fiatalok, a szellemileg visszamaradott, illetve az enyhén vagy közepesen gyengeelméjű felnőtt és gyermek betegek, az autisták, Down-kórosok és a születési károsodást szenvedettek, neurotikusok, kábítószerfüggők, a pszichoszomatikus problémákkal küzdő és belgyógyászati betegek, a rákos és gyógyíthatatlan betegek, a testi fogyatékosok, a beszédhibások és beszédképtelenek, valamint a halláskárosodottak. Ebből a széles spektrumból elsősorban a

neurologiai rehabilitáció, a gyógyíthatatlan betegek gondozása, a pszichoszomatikus-pszichiátriai megbetegedések gyógyítása és a gyógypedagógia tekinthető olyan területnek, ahol a zeneterápia bevett és elfogadott módszerré vált. Mindezen terápiás célokat alapvetően kétfajta – bár egymással természetesen kombinálható – módszerrel: passzív (zenehallgatás), illetve aktív (zenélés) zeneterápiával lehet elérni. Utóbbi esetben természetesen – különösen akkor, ha rögtönzésről van szó – nem feltétlenül „jölfésült”, a zeneelmélet szabályainak megfelelő zenét „állít elő” a beteg. A hangsúly az önkifejezésen, a kommunikáció megteremtésén van, s ezt egy dobon vagy xilofonon történő „összevissza” játék vagy lármakeltés is lehetővé teszi, amelyet esetleg hangos éneklés, ritmikus szövegmondás vagy halandzszás kísérhet. A gyógyítás trükkje elsősorban abban rejlik, hogy a ritmikus izommunkának és a hangok varázsának az élvezete leküzdi a kommunikációra való képtelenséget, az elszigeteltséget; értő vezetés mellett pedig mindez a terápiás cél szolgálatába állítható. A mozgás és beszéd példái sejtetik, hogy a zeneterápia más szempontból is határvidék, hiszen szorosan érintkezik a tánc-, a mozgás-, a beszéd- és drámaterápiával; sőt vannak olyanok, akik mindezt kombinálva, valóságos zenés színlelőadásokat hoznak létre betegekkel, amelyekben azok szerzőként (díszlettervezőként, jelmezkészítőként stb.) is szerepelnek.

Az inger és a pulzus

A zeneterápiát azonban legtöbb esetben mégsem a zenészi szemlélet jellemzi, hanem – jellemzően – az orvosoké, a pszichológusoké/pszichoanalitikusoké vagy a tanuláselméleté. Hozzávehetjük mindehhez a Rudolf Steiner-féle irányzatot, amely nem csupán a rendes iskolai oktatásban (Waldorf-iskolák) biztosít előkelő helyet a zenének (és különösen néhány kitüntetett hangszereknek), hanem külön zeneterápiás iskolát és intézményeket is létrehozott.

Az orvosi megközelítés lényege az, hogy zenei ingerekkel konkrét és mérhető módon befolyásoljunk egy betegséget, illetve tüneteit: gyorsíthatjuk vagy lassíthatjuk a beteg pulzusát, lélegzését. A fogorvosnál, szüléskor és hasonló feszült szituációkban a zeneterápia hatékonyan szolgálhatja a feszültségoldást vagy a fájdalomcsillapítást.

A tanuláselméleti modellben a zenei hatásokat a magatartás-változást erősítő társadalmi ösztönzőknek tekintik. A kezelések elsősorban súlyos magatartászavart mutató vagy többszörösen fogyatékos gyermekekre irányulnak. A zene itt az elősegíteni kívánt magatartásformák (például az agresszió csökkenése vagy a koncentrációképesség javulása) elérésének eszköze. Sokan jelszerű funkcióban használnak akusztikus ingere-

¹ Az idézet alapja a Magyar Bibliatársulat új, javított fordítása; a „lant” szót azonban mindenütt a – Károli-fordításban is szereplő – „hárfa” szóval helyettesítettük. Dávid király hangszereként a lanton és a hárfán kívül a citerát is szokták említeni. A helyzetet bonyolítja, hogy a héber nebel hangszernevet Szt. Jeromos bibliafordítása, a Vulgata psalteriumként latinósítja, s ez a szó, amely már eredeti görög alakjában is hárfát jelentett, a középkorban a „citeraféle hangszer” jelentést vette fel. A nebel név mindenesetre a bélhúrokkal felszerelt, háromszög alakú hárfát, a templomban zenélő levíták ősi hangszerét jelöli, s így Károli fordítása ebben a tekintetben kifogástalanul pontos.

ket, hogy elősegítsék a jelek iránti érzékenységet és a reakciókészséget, illetve fejlesszék az utánzási készséget. Mindez gyakran a logopédiai munka megalapozásában is szerepet játszik.

Hangszer, játék

Befejezésül hadd hívjuk fel a figyelmet egy olyan műhelyre, ahol évtizedek óta folyik odaadó gyermek-zeneterápia. A közismert Orff-féle, speciális (nagyreszt ütő-) hangszereken való játékon alapuló zenei nevelési módszerről van szó, amely már hosszabb ideje az énekközpontú Kodály-módszer vetélytársaként lép fel

a zenei nevelés nemzetközi porondján. Ez a zeneszerző és zenepedagógus Carl Orff leányának, Gertrud Orffnak a nevéhez fűződik, amelyet elsősorban különféle veleszületett rendellenességek és fogyatékoságok esetében alkalmaz. Felfogása szerint a zenének minden érzékhez kell szólania, és a hang, a ritmus, a dal, a beszéd és a mozgás alkalmas arra, hogy az egyik érzék deficitjét egy másik érzék fokozott fejlettségével ellensúlyozza.

Malina János

Lépcsőfok

Az antióchia egy alapvetően katolikus lelkeségi mozgalom, számomra és a Szent Imre számára pedig olyan közösség, amely – plébániánkhöz kapcsolódva – az összetartozás élményét adja a középiskolás és egyetemista fiataloknak, illetve végez evan-

momra legfontosabb elemei a bevezetők, amikor a közösség tagjai beszélnek egy-egy témáról a saját életükre vonatkoztatva, illetve a kiscsoportos beszélgetések, melyek e bevezetőkhez kapcsolódnak. A bő két napba emellett persze sok-sok éneklés, imádság és játék is

Egy szó mint száz

H Ú S Z É V E S A M A G Y A R A N T I Ó C H I A , I S T E N É L T E S S E S O K Á I G

gelizációt mindenhol, ahová tagjai elvetődnek. Talán ennyit a meghatározásról.

Azt hiszem, a húsz éves évfordulót nem kell magyarázni, úgy is mondhatjuk, születésnapunk van, hiszen húsz éve történt, hogy néhány lelkes magyar fiatal egy házaspárral és egy pappal folszerelve Ausztráliába utazott, megtapasztalni az együttlét ezen formáját. Ők indították el az első antióchia közösséget Budapesten, és rajtuk keresztül terjedt el a mozgalom országszerte.

Közülük sokan ott voltak az antióchia nagy „szülinapi buliján”, a jubileumi hétvégén, szeptember 19. és 21. között. Ez elsősorban ünneplés és hálaadás azért, hogy ilyen sokan vagyunk és ilyen jó együtt lenni. Tizen-nyolc különböző közösségből több mint háromszáz jelenlegi és egykori antióchiás vett részt a rendezvényen.

A hétvége programja egyébként nagyon hasonlított egy „rendes” antióchiás hétvége történéseire. Ez persze a kívülállónak keveset mond, ezért írok pár szót róla. Minden antióchia közösség évente kétszer tart antióchia hétvégét. Ide hívjuk az újoncokat, itt lehet kapcsolódni a tevékenységünkbe. Ezen hétvégék szá-

belefér. Nagyjából ezek voltak a jubileumi hétvégénk elemei is. Mindezen háromszáz emberrel együtt venni részt: maradandó élmény.

A rendezvény fényét a díszvendégek is emelték: Kruppa Levente görögkatolikus parókus adott elő a szabadságról és az elköteleződésről, a vasárnapi szentmisét Palánki Ferenc püspök atya, a Püspöki Kar ifjúsági referense celebrálta – egykori antióchiás kispapokkal együtt. És végül, de nem utolsó sorban, az egész hétvégét velünk töltötte Ron és Mavis Pirola, akik az ausztrál antióchia nemzeti koordinátorai, és akik egyébként Budapestről Rómába utaztak, ahol felszólóként részt vettek a Ferenc pápa által vezetett Püspöki Szinóduson.

Egy szó mint száz, az antióchia egy nagyon boldog húszadik születésnapot tudhat maga mögött, és reméljük, hogy a *Lépcsőben* a századikról is beszámolhatunk majd.

Sándor András

A szerző a Szent Imre Antióchia és a plébánia Vekker közösségének tagja, a hatodikos katekéziscsoport, a KÖSZI ifjúsági vezetője és a Szentimrevárosi Darvak válogatott érintős rögbizője. Civil életében matematikus hallgató az ELTE-n.

Vannak olyan emberek, akik bárhová érkeznek, azonnal otthon vannak. Nem azért, mert erőszakkal elfoglalják, kitöltik a helyet vagy hangjukkal betöltik azt. Hanem, mert tekintetük, mosolyuk, kedvességük folytán mindenki úgy érzi, hogy mindig is ismerte őket. Mint Scheiling Nándor testvérünk.

Szent Páltól tanultuk: ha Krisztus nem támad fel, semmit sem ér a hitünk (1 Kor 15,17). De feltámadt! Ebben hiszünk s ebben hitt Ő is, mindvégig. Példamutatóan, a mi hitünket is megerősítve. Talán nincs kifejezőbb szimbóluma ennek, mint az a fénykép, amely nem egészen egy évvel ezelőtt, a főpásztori vizitáció idején készült. Nándi a hosszú és figyelmet igénylő történesek szünetében leült a sekrestyében és rátámaszkodott a körmeneti keresztre. Nem elesetten, nem menedéket keresve. Sokkal inkább otthonosan. Úgy fogta Krisztus keresztjét, mint aki azt sajátjának érzi, sajátjának tudja. Ugyanazzal a rendületlen és rendíthetetlen hittel, mint amely sugárzott róla, amikor áldoztatóként az Urat nyújtotta felénk. Nem véletlen, hogy sokunk számára ez a kép a leginkább „Nándis”.

Aztán elérkezett az a pillanat, amelynek közelségét, elkerülhetetlenségét jól tudta. Tudta, és jelezte számunkra májusban, az érte mondott hálaadó szentmisén, majd július végi, utolsó szolgálatakor. Mosolygott, és szorította Krisztus keresztjét. Fényeskedjék neki az örök világosság!

VARGA ZS. ANDRÁS, A KÉPVISELŐ TESTÜLET ELNÖKE

Mondhatni nagyapánk voltál és éppen negyven unokád volt. Mindig mindenkit számon tartottál, mindenkivel beszélgettél, mindenkihez szóltál néhány jó szót. Ha kellett vigasztaltál és dicsértél. Gondukat viselted, táborainkban meglátogattál, részt vettél közös játékainkon, nem egy alkalommal halmoztál el bennünket ajándékokkal. Szerettél minket, mint második családot.

Most hazatértél. Mit hagysz itt nekünk? Mit üzensz, onnan fentről? Annyit mondhatok, a mércét magasra tetted: szellemiségedet, hozzáállásodat, szeretetedet, alázatodat megőrizni lesz dolgunk, s továbbadni a jövőnek. Elengedtél, mint hegyi juharfa, mely a szélre bízsa szárnyas termését. Hol csírázunk s gyökeredzünk ki, nem tudhatod. De sosem felejtjük a sarkot a sekrestyében, ahol oly sokszor ültél. Most is onnan mosolyogsz ránk, mikor belépünk.

SZIRÁKI MÁRTON
MINISTRÁNSVEZETŐ

A ministránsok nevében szeretnék három okot kiemelni, hogy miért tekintettünk példaképként Nándorra. Először: mert nem csak egy-két kedves szót szólt mindenkihez, hanem mert Ő tényleg mindenkivel jóban volt, a legfiatalabbaktól a legidősebbekig. A kis ministránsokkal éppen úgy el tudott beszélgetni, mint velünk, nagyobbakkal vagy a hozzá hasonló korosztály tagjaival. Ismerte kedves foglalatosságainkat, hogy melyikünk, milyen különórára jár, melyik focicsapatnak szurkol.

Másodszor: csodáltuk Őt sokrétű tájékozottságáért. Emlékszem, amikor történelem könyveket olvasott a sekrestyében vagy a Nemzeti Sportot a Bibliával felváltva. Ugyanúgy értett a liturgiához és az egyházi fortélyokhoz, mint a vonyókés (famunkához való szerző) használatához és a Betlehem építéséhez.

Harmadszor: mindig tett valami apróságot a templomért, amit egyáltalán nem kért Tőle senki, nem tartozott a munkaköréhez, de úgy érezte, így kell tennie.

Kitalálta, hogy miként lehet a Balázs-gyertyákat esztétikusan kihelyezni az oltár mellé, igényes tálcákat vett az ampolnák alá, megcsinálta az ideiglenes örökmécses a Szent Három napi liturgiához, vaslapátokat hozott télen a jég feltöréséhez etc. Sosem télenkedett és sosem éreztük mellette rosszul magunkat, hisz állandó vidámsága beragyogta az egész templomot. Nagyon hálás vagyunk és hálásak vagyunk Nekik mindezért!

VÁRHELYI GÁBOR
MINISTRÁNSVEZETŐ

Látjátok feleim, egyszerre meghalt és itt hagyott minket magunkra. Megcsalt. Ismertük őt. Nem volt nagy és kiváló, csak szív, a mi szívünkhöz közel álló. De nincs már. Akár a föld. Jaj, összedőlt a kincstár.

Okuljatok mindannyian e példán. Ilyen az ember. Egyedüli példány. Nem élt belőle több és most sem él, s mint fán se nő egyforma két levél, a nagy időn se lesz hozzá hasonló.

KOSZTOLÁNYI

Atárgy üzenet és jel, közösségi erő és önkifejezés. Egyidejűleg múltbeli és jelenvaló, vagyis történet tartozik hozzá. Elődeinkkel, magunkkal tárgyakon keresztül azonosulunk, amelyek az emlékezettel felidézett identitás kézzelfogható megtestesülései, ha csak egy-egy részletet jelölnek is. A cselekedet mikéntje közvetít

személyüvé válik. Ady és a tárgyak viszonya nem ismerhető fel első látásra. Létező és nem létező egyszerre, megfogható és eltűnő.

E kevés darabból álló tárgy-együttesnek tárgyi mivoltában kirajzolódó képe eklektikus, egy-egy tárgy képvisel egy-egy eseményt vagy irányt, a kálvinizmust, a szülőföldet, a nőket,

1

Biblia és kalap

T Á R G Y A K A D Y E N D R E H A G Y A T É K Á B Ó L

tárgy és személyek között – ezek hálózata rajzolja ki azon csomópontokat, amelyek egy személy vagy közösség életútjának térképévé lesznek.

„A Vörösmarty Mihály szürke köpönyegét vagy később a Lisznyay spencerjét úgy ösmerte az is, aki soha nem látta, mintha saját fogasán lógna.” / „A tárgyak kézzelfogható, kétségbevonhatatlannak tűnő létezése nemcsak a jelenünkre, hanem a múltunkra nézve is bizonyítékul szolgálhat. Ha az emléktárgyainkat vesszük sorra: egy kavics, egy kagyló vagy egy fénykép megerősíthet, hogy valami valóban megtörtént, és tényleg úgy volt – sőt, néha a fényképhez, a tárgyhoz igazodik az emlékezetünk is: azokat az eseményeket tekintjük igazán fontosnak, amelyek tárgyakkal dokumentálhatók.” / „A tárgyak azt is elmondják nekünk, hogy kik vagyunk, nem szavakkal, hanem azzal, hogy magukba foglalják szándékainkat.”

Ha madártávlatból tekintünk rá az Ady és az Ady család tárgyterképére, néhány biztos és néhány elmosódott körvonalat valamint sok fehér foltot láthatunk. Közlebről nézve kirajzolódnak a költő útjai, amelyek a határozottat és elmosódottat összekötik azzal a néhány személyes tárggyal, amelyek a térképen az utat kijelölik. Ez az az útvonal, amelyhez a magán viselt vagy magánál tartott, a költő által választott, írásával megjelölt tárgyak tartoznak. Ezekhez kapcsolódnak különböző irányokban az állomások és személyek, mindaz, ami tárgyakban nem saját választás, hanem környezet vagy egy-egy Adyhoz kapcsolódó, de más személy választását vagy helyzetét jelentő tárgy az élet folyamán. Származhat a családi környezetből, amely életét megelőző időkből ered és a kultusból, amely a halál pillanatával személytelessé, illetve sok-

Párizst, a szabadkőművességet, az állandó úton létet, a halált. Nem egy kronologikusan fejlődő történet kerelkedik általuk, hanem egyidejűleg és egyszerre vannak jelen. Ez a néhány relikvia a soha magának házat nem építő költő életútjának látható és tapintható, tárgyasult és jelzésszerű lelete, személyes és valóban az övé. A reális és a jelképes párhuzamos, össze- és szétfutó szálai rajzolják elénk a költő „tárgyságát”, tárgyakban való jelenlétét. Egyenként is, együtt is jelképek.

„Volt nálunk egy nagy kerek asztal

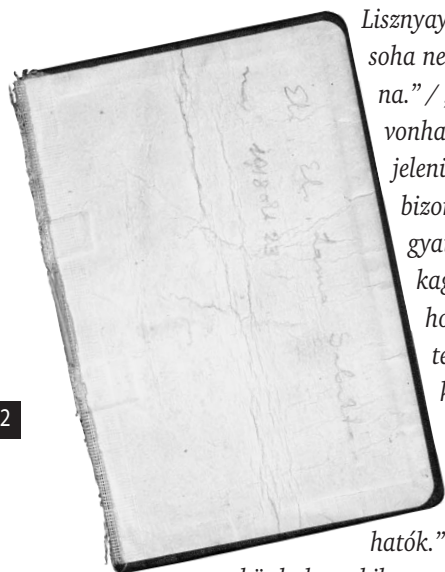
a kertben. Ebbe bicskával belevéste:

Ady Bandi. Utána így szólt hozzánk:

Tegyétek el ezt az asztalt, mert ez

sokat fog érni.”

Ha azt kérdezzük, hogy Ady miképp viszonyult a tárgyakhoz a költészetben és az élet realitásaiban, azt a választ adhatnánk, hogy az előbbiben erősen áttételesen, a másodikban pedig rejtetten és gavallérosan. Az előbbire jó példa a közismert, hívogató ágy motívum vagy a népszerű fekete zongora, az utóbbira pedig a feltűnő hiány,

2

Az írás szerzője muzeológus, 1987 óta a Petőfi Irodalmi Múzeum munkatársa. Az írók tárgyi hagyatékának gyűjtése és feldolgozása, valamint kiállítások rendezése és szervezése tartozik feladatai közé. Családjával a Szentimrévárosban él. A cikk részlet a *Stációk és tárgyak – Ady Endre és az Ady család tárgyi hagyatéka* című digitális katalógus előszavából, Petőfi Irodalmi Múzeum, 2014.

5

ahogy tárgyról az öltözet kivételével ritkán ír. Ilyen kivétel, amikor a színházi kiállítást méltatja: „Minden tárgy egy gyönyörű élet, egy dicsőséges múlt hallgatag tanúja, és míg néma meghatottsággal nézem, lerajzolódik előttem egy bezárult korszak tarka képe, melyben több fény, több lélek lakozott, mint a mi realis, szürke, elbágyadt körünkben”.

3

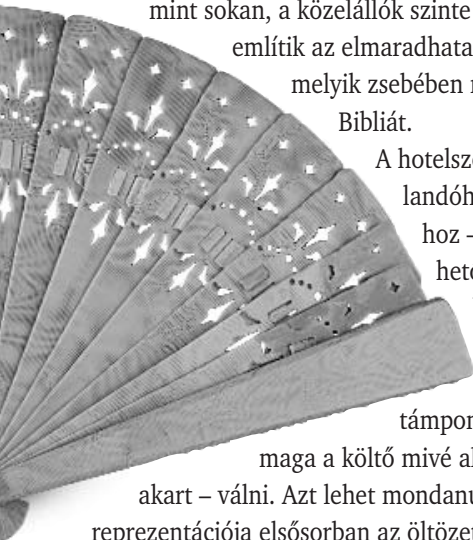
Ady tárgyakkhoz való viszonyára az emlézők szavaiból is következtethetünk. Mint apró mozaikdarabok rajzolják elénk a költő megjelenését.

Néhány példa: „széles borzalino kalapjával, hajlongó fejével, szokásos, térdben visszahajló lépéseivel.” / „A ruhátárhoz mentünk. Ady épp akkor vette le elegáns, prémgalléros, városi bundáját.” / „Párizsból például letört gallyon küldött mindig friss gyümölcsöt.”

„Az asztalon tálcán bor, szódavíz, pohár és az elmaradhatatlan

Hercegovina cigaretta dobozsámra.”

A kortársak szinte mindegyike kitér Ady megjelenésére, arcvonásainak szépségére, szemének különösségére, ruhadarabjainak választékosságára, említ kalapot, mellényt, nyakkendő, puha cipőt, selyemharisnyát, kabátot, a gomblyukban mindig virágot, valamint asztalt s az asztalon bort vagy pezsgőt, poharat és cigarettát, illetve rövid ceruzát. Ez a két motívum, a testi való az öltözettel és az írás boríváshoz kötött körülményei rögzültek leginkább az emlékezetben, valamint sokan, a közelállók szinte kivétel nélkül említik az elmaradhatatlan, mindig valamelyik zsebében magával hordott Bibliát.

A hotelszobák lakója az állandóhoz – a szülői házhoz – képest értelmezhető állapot, amelyben a személyes tárgyak és az öltözet adnak

támpontot ahhoz, hogy maga a költő mivé akart – illetve nem akart – válni. Azt lehet mondanunk, hogy Ady önreprezentációja elsősorban az öltözetében fejeződött ki, nem a tárgyak birtoklásában.

Nagyvonalúan és könnyen ajándékozott, de – és ez fontos, mert nem fönnmaradó értékről van szó – legtöbbször virágot, amelynek minden fajtáját szerette. Hitt a virág – mint élő tárgy – közvetítő erejében, mintegy önmaga szimbólumaként említi vagy küldi. „Én tizenkét fajta és színárnyalatú virágot szedtem, és magára gondoltam, kishúgom.” / „Egy rózsaszirmot küldök, megcsókoltam, de ha nem értékes, eldobhatja.”

Mintegy önmagát ajándékozta Máthé Eleonórának 1916-ban ruhadarabjaival, a nyakkendővel és a kalappal, amelyek az utókorban leginkább Ady szimbólumává váltak.

A megmaradt, személyesnek mondható tárgyi anyag szám szerint e „nagy” költőkhöz képest csekély, inkább csak útjelzés, keresztmetszet. A széttépett Biblia háttáblája, amely éppen a cselekedet, a széttépes által válik könyvből tárggyá és központi, élete színét és fonákját, eredetét és pusztulását – egyúttal a közösségi sors reprezentációját – felmutató jelképpé. Ibolyaváza, cigarettatárca, úti takaró, kalap, nyakkendő, óratartó, mellény, legyező, keresztelők pohár, szabadkőműves jelképek, hajtincsek, kofferek, csónakos fejfa. Ennyi magát az életutat jelző valódi tárgyi anyag, iparművészeti vagy tárgykultúrában jelentős darab szinte nincs közöttük. A befogadó közegé persze sokkal több, amely áttételesen mégis a költőnek mondható, ahogy a velünk élő vagy hozzánk tartozó személy tárgyai között élünk. A személyes tárgyak kevés száma és önmagában nem értékes volta az, ami leginkább jellemző a költő tárgyakkhoz való viszonyára. Az én állandósága a lét külső változásaiban, vagyis az erős egyéniség jelenvalósága és kisugárzása bármely környezetben. Ő maga – keze írása a tárgyakon, öltözete, ajándékai – az állandó tényező a változó szinterek tárgyai előtt vagy mögött.

Benkő Andrea

- 1 „Csiggy Rózsika kedves kis keresztlányomnak, Ady Endre.” Páris, 1911. január
- 2 Ady Endre széttépett Bibliájának háttáblája, 1918. október 23.
- 3 Ady Endre kalapja
- 4 Ady Endre érmindszenti kávéscsészéje
- 5 A legyezőt Ady Endre ajándékozta Máthé Eleonórának 1916-ban

4

Ady tárgyak a Petőfi Irodalmi Múzeumban

Egy gyűjtemény tárgytörténete felöleli a gyűjteménybe kerülés kronológiáját, az eredetet és a hitelességet, valamint a tárgyak nyilvánossá tételét, megjelenését. Ez az időszámítás a múzeum alapítása előtt, 1950-ben kezdődik, a Múzeum akkor veszi birtokba az Érmindszentről fölhozott, az OSZK Ady-emlékszobából megmaradt bútorokat. Az utolsó, Boncza Bertához tartozó relikvia 2001-ben került a gyűjteménybe.

Eőry Ákos és Brigitta azon kevesek közé tartozik, akik Újbudán kívül élik mindennapjaikat, mégis immár sok szállal kötődnek a Szentimréhez. Mindketten Érdligeten nőttek fel, a fővárosból kiköltözött családban, esküvőjük után pedig Diósdon telepedtek le.

Itt önmagunkért szeretnek minket

B E M U T A T K O Z I K   A Z   E Ő R Y   H Á Z A S P Á R

Brigitta: Édesapám hívő katolikus családban nőtt fel, a Feneketlen-tó túloldalán, a Bartók Béla úton laktak, mindvégig a Szent Imre-templomba jártak. Bár a reformátusnak keresztelt, de készséggel katolizált édesanyámmal Érden alapítottak családot, a „Szent Imre herceg templom” ma is kitüntetett helyet foglal el a családi legendáriumban. Vendéglátós famíliaként a nyarakat a nagymama felügyelete alatt szigorúan a Balatonnál töltöttük, idővel pedig besegítettem a büfé működtetésébe. Kitanultam a szakmát, de később kozmetikus képesítést is szereztem. Néhány évig dolgoztam Diósdon, azonban a gyerekek érkezése óta csak a család igényeit szolgálom ki.

Ákos: Katolikus családban születtem, lassan negyven évvel ezelőtt, két fivérémmel együtt az érldligeti plébániára jártunk hittanra és szentmisére. A fiatal plébános, Filó Kristóf atya olyasféle pezsgő életet varázsolt oda a nyolcvanas években, amit a Szent Imre mai közösségéhez tudnék hasonlítani. Apai nagyapám cserkészléményeinek hatására természetes volt, hogy 1990-ben csatlakoztam az újrainduló mozgalomhoz, amelyben bő tíz esztendőn át tevékenykedtem, és ez meghatározta az ifjúkoromat.

Édesapám piarista öregdiák lévén, nem volt kérdés, hogy bátyám után – az akkori bizonytalan idők ellenére – én is a Mikszáth térre szeretnék járni. Mi voltunk az utolsó évfolyam, akik még titokban felvételiztünk az egyházi gimnáziumokba, hogy ne adódjon problémánk az állami iskoláknál. A középiskolában pedig már nem kellett oroszot tanulnom: annak idején mi így érzetük meg a közelgő változásokat. Érettségi után közgazdász oklevelet szereztem, majd három évet töltöttem tanulmányokkal Ausztriában és Hollandiában, még nyolc évvel az uniós csatlakozás

előtt. Több lehetőséget is kaptam külföldi, akár tengeren túli karrierépítésre, de ezek valahogy nem tudtak megfogni. Egyértelmű volt, hogy a végén hazajövök. Ráadásul időközben megismertem Brigit, akivel a két- ezres, jubileumi évben örökre összekötöttük az életünket, és kezdtünk építkezésbe Diósdon.

Együtt: Amikor Kristóf atya 2001-ben átkerült Budakeszire, keresni kezdtünk, hová járjunk rendszeresen misére. Az első időkben a ciszterci nővérek érdi monostorába jártunk, hiszen ők harminc éve ismernek és szeretnek minket, de Laura lányunk 2003-as érkezése után ez nem volt megfelelő. A fővárosba, főleg a Budára való bejárás sosem okozott gondot, így kerültünk 2009-ben a Szent Imrébe, az akkor már egyéves Olivér fiunkkal együtt. Először a régről ismert és messze földön híres Placid atyára voltunk kíváncsiak, de hamar átpártoltunk a 9 órás családos misére.

A Szent Imre lelkesége nagyon sokat jelent számunkra, mert itt valóban önmagunkért szeretnek minket, nem a szüleink által „kitaposott” ösvényen sétálunk végig, és igaz barátokra találtunk, akikkel együtt járjuk utunkat, kölcsönösen segítve egymást. Immár két éve tartozunk a *Kézfogás* házaspár – vagy inkább családos – közösséghez, és előbb Laura, majd az egész család beépült a családi szköla tevékenységébe is. Azt látjuk, hogy a szolgálat, az éneklés, a szentmiséken való aktív részvétel rengeteg többletet ad a gyerekeknek is, akik egészen máshogy viszonyulnak az egyházhoz és a liturgiához, mint annak idején mi. Végül, ha minden jól megy – hosszú várakozás után, a Jóisten segédelmével – jövő májustól három gyermekkel járhatunk a Szent Imrébe...

vers mindenkinek

Haiku

Távolodó hajó úszik
a vízben.

Néhány csobbanás;
Táncot jár a víz...

DENCSIK LÁSZLÓ

Az Árpádházi Szent Imre herceg-díjról

fogadják szeretettel tájékoztatásunkat s kérésünket

A kereszténység évezredek működésének, alakulásának, értékrendjének fenntartója, meghatározó kerete a közösség. Az imádság, a gondoskodás, a szabadidő kulturált eltöltése, hétköznapjaink és ünnepnapjaink eseményei mind e kereten belül kötnek kisebb vagy nagyobb közösségekhez, amelyeknek a templomhoz társuló legnagyobb egysége a szentmise.

Az alapítók szándéka, hogy ezen módon is hitet tegyenek a közösségépítés – jelen társadalmi környezetben – kiemelkedően fontos ténye mellett, és ezen szerény jelképpel ösztönözzék az egyházközség azon tagjait, akik e cél érdekében önzetlenül és hűségesen vállalnak szerepet. Az alapítók hangsúlyosan szeretnék jelezni, hogy a hűséget meghatározó feltételnek tekinti, mint olyan értéket, amely nem egy szerencsés pillanat adománya, hanem csak hosszú esztendő – legalább egy évtized – elkötelezettségével szerezhető meg. Alapítók a díjat tehát minden esztendőben azon személynek szánják, aki a Ciszterci Szent Imre Egyházközség elkötelezett tagja s e közösségben végzett tevékenysége a fentiekkel párhuzamos.

A díjazás

A hívek írásban jelölhetnek és adományozók lehetnek. Az adományozó nevét a Díjazottak könyve rögzíti. A díjat az év végi hálaadás alkalmával, a szentmisén nyújtják át a díjazottnak. A pénzforrást kizárólag adományok fedezhetik, ezzel is szorgalmazva, serkentve a közösség összefogását. Ezen összeg 100.000 Ft.

A kuratórium

A kuratóriumot 7 fő alkotja: a mindenkori plébános, a díj alapítói, az egyházközség világi elnöke és a díjazottak. Utóbbiak kimenő rendszerben, tehát a legrégebben díjazott helyébe a friss díjazott lép, ilyen módon szolgálva a kuratórium megújulását. Minden döntéshez 5 azonos igen szavazat szükséges. A kuratórium döntéseit a Díjazottak könyve rögzíti.

2014. Szent Imre herceg ünnepén: az alapítók

Mindazon Testvérek, akik egyetértenek a fentiekkel és szívesen jelölnének és/vagy lennének adományozók:

- a jelölt nevét, valamint saját nevüket és elérhetőségüket tegyék zárt borítékba, és a sekrestyében vagy a plébánia irodán adják le. A borítékra csak ennyit írjanak: Szt. Imre-díj jelölés.
- akik szívesen lennének adományozók, azok akár banki átutalással, akár a mellékelt csekken, akár zárt borítékban megtehetik ezt a sekrestyében vagy a plébánia irodán. Minden esetben jelezzék nevüket, elérhetőségüket, valamint a célt: Szt. Imre-díj adomány.

Köszönjük szíves figyelmüket!

egy LÉPCSŐ-vel többet

Kedves Testvérek, plébániánk két **kiadványával** találkozhatnak rendszeresen – mindkettő a tájékoztatást szolgálja a maga szerepe szerint. A **Hírlap** a híreket szállítja, a **Lépcső** folyóirat pedig színvonalas olvasnivalót szeretne közreadni, egyre alakítva, tárgítva azt a szellemi műhelyt, amelynek meghatározói a Szent Imréhez kötődő hívek. Fentiek okán a Plébánia elvi **döntése** talán helyes: nem csak a Hírlap, hanem az igényes nyomdatchnikával készülő Lépcső is ingyenesen áll a Testvérek rendelkezésére, hiszen minden, amink van, Önök által a miénk. Lábunkat **megpróbáljuk** minden résben megvetni, így időről-időre támogatást szerezni a lap nyomtatásához; e számunkat például kerületünk Önkormányzata segíti. Ennek ellenére, ami az anyagi forrásokat illeti, nincs módunk hátrádolni. Jólesik számos Olvasó azon figyelme, készsége, amelyet a Lépcső legutóbbi megújulása óta tapasztalunk, ezért – évente **egyszer** – a tartalom mellé egy **csekket** is mellékelünk. Kérjük, hogy legyen e lap „részvényese” azon régi igazság kíséretével, miszerint a sok kicsi sokra megy. *Hálás köszönettel!*

Az újsághoz mellékelt csekk az egyik lehetséges mód, természetesen akinek a banki átutalás jobban kézre esik, járjon azon az úton (Szt. Imre Alapítvány, OTP Bank Zrt. számlaszám: 11711034-20422158), illetve hozzájárulását zárt borítékban a sekrestyében vagy a plébánia irodán is szeretettel fogadjuk. Mindhárom esetben feltétlenül tüntessék fel, írják rá a célt: Lépcső.

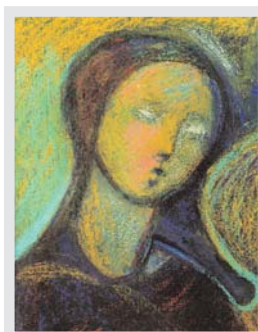
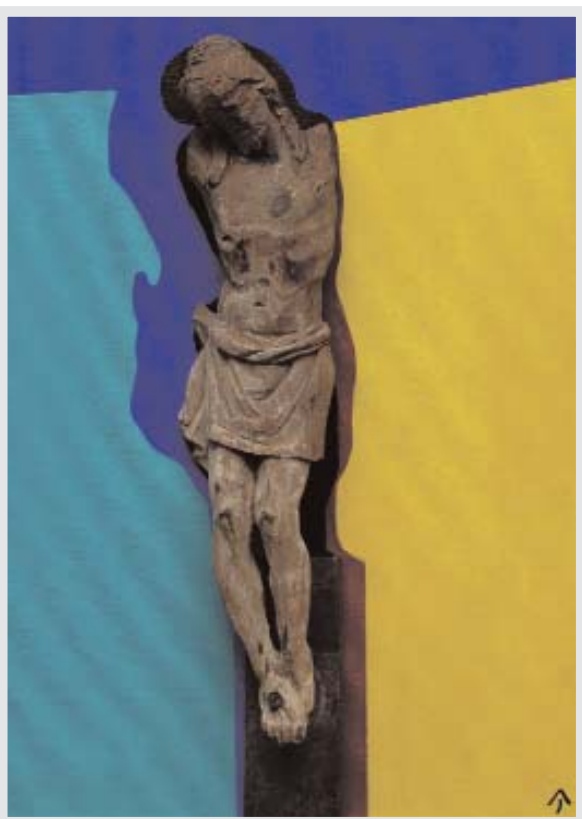
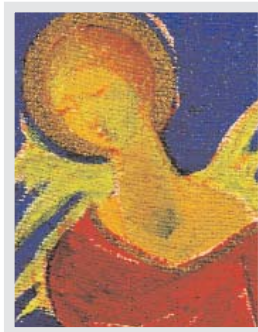

A nyíregyházi születésű Aknay János mint Szentendrére települő fiatal művész, kétségtelenül megértett és megérett valami olyasmit a hely szelleméből, amitől a keze alá simultak a fejében és szívében elrendezett motívumok. Nevezetesen a sűrítetten egymásba bújó, otthonos és barátságos, lélekbe-kapaszkodóan szép szentendrei házak. A bújócskát játszó kacskaringós utcák, a kurta sikátorok és a zeg-

formarendszerekben gondolkodó, tervezőmérnöki precizitást tükröző, hűvös és racionalizált képtémák. Ez a képzelet szárnyán közlekedő, térben is időben igen mozgékony, tisztavirágyszerűen új és új alakot öltő an-

Lírába oltott pályakép

AKNAY JÁNOS MUNKÁCSY- ÉS KOSSUTH-DÍJAS FESTŐ KÉPEI A TEMPLOMBAN

gyalmotívum valóban úgy röpköd Aknay Jánosnál, mint mesékben a gondolat. Világokat hág át, csillagok közt jár-kelel, de mindig visszatér alkotó (atyjához), a művészhez, s be-benéz az ajtókon, ablakokon, s fel-felbukkan az újra és újjáépített szentendrei kulisszák között, és a háztetők, keresztek és kálváriák felett. Aknay János önfejlesztő eszköztárában, a hallatlanul gazdag motívumkészleten túl, ott találjuk a lecsupaszított, merész komponálási és szerkesztési elveken és ötleteken nyugvó, vázszerű festői leleményt is, valamint a vonal-, a szín-, a felület- és az ecsetkezelés érzelmileg kimeríthetetlen változatosságát.

A szentendrei művészettörténetbe ágyazódó művészete tehát egyszerre földi és égi természetű. És ahogy manapság mondani nemigen szokás: művészete egyszerre egyetemes és magyar.

N . T .

E számunk borítóját
Aknay János
festőművész képeinek
részletei díszíti

zugas udvarok. Az égre mutató, éber, keresztes toronysüvegek és az időutazó, csendestű templomhajók. A hétköznapi emberek és a megdicsőült, méléző szentek. Mint szakrális felhőből fakadó jóleső jeleső, bőségesen hullik az égi áldás a vásznak és papírok sokaságának termékeny talajára.

Azután, egyre általánosabb fogalmakká és elvontabb vizuális jelekké átalakítva ezt a páratlan gazdagságú, melegséget árasztó építészeti környezetet, megjelennek nála a keményen kézben tartott, a tiszta színekben és a világos, fekete és fehér konstruktív-geometrikus